

Н.Е. Лихина обратила внимание на выступающий в современной русской литературе мотив денег, раскрывая этот вопрос на примере творчества А. Вампилова, В. Пелевина, В. Распутина, Р. Сенчина. С.В. Свиридов проследил влияние последних прозаических произведений В. Катаева на поэтику В. Высоцкого. Автор статьи отмечает, что „*Трава забвенья*, прочитанная вовремя, была в числе импульсов, направляющих Высоцкого к его зрелой эстетике и поэтике” (с. 158), а книги Катаева входят „в поэтический язык Высоцкого, формируя знаковую связь моря, корабля, приема олицетворения и темы высоких свобод – свободы чувства, творчества, жизни” (с. 159).

Как нам кажется, предлагаемый новый номер калининградского журнала должен заинтересовать широкий круг читателей своей богатой, разнообразной, оригинальной и по-новому представленной тематикой из области языкознания, глоттодидактики, культуры и литературы.

Irena Rudziewicz

А.З. Дмитровский, *Славянские записки*, Калининград 2010, ss. 154.

Przed nami zbiór artykułów i esejów znanego i nam poety, myśliciela i filologa, a wszystkie te określenia można uogólnić, nazywając go koneserem i wielkim miłośnikiem Słowa. Teksty pochodzą z lat 1995–2010 i były publikowane nie tylko w rosyjskiej, lecz i w polskiej periodyce. Autor wiele uwagi poświęca rozważaniom nad językiem rosyjskim, zwłaszcza zaś przyczynom jego współczesnej degradacji, objawiającej się wręcz niechlujnym użyciem inkrustowanym nieuzasadnionym stosowaniem wyrazów obcych. Autor, rozmiłowany w idei duchowego zjednoczenia wszystkich narodów słowiańskich, uważa, że gdy przeciwstawimy się niszczącej sile globalizacji, uratujemy własną tożsamość, własną specyfikę kulturową. Książka powstała z myślą o 600-letniej rocznicy bitwy pod Grunwaldem, która jest tu rozumiana jako symbol zjednoczenia Słowian, a inne treści wskazują na przekonanie, że poczucie jedności powinno towarzyszyć Słowianom i dziś, chociażby ze względu na realne zagrożenia co do utraty tożsamości.

A. Dmitrowski wiele refleksji poświęca przypominaniu czytelnikom o wielkich kartach wspólnej rosyjskiej i polskiej historii, prezentuje zresztą w retrospekcji całą słowiański świat, poczynając od kulturowej działalności Cyryla

i Metodego. Klamrą spinającą te rozważania jest przypomnienie o współczesnych zorganizowanych próbach uratowania (czy może raczej ustanowienia) tej jedności. Chodzi o aktywność Всеславянского съезда, organizacji funkcjonującej ponad podziałami etnicznymi od roku 1848. Dwa jakże istotne wydarzenia zostały jednak przemilczane przez media: Zjazd Ogólnosłowiański w Mińsku (1985), gdzie został zatwierdzony Manifest Słowiański, a także nadzwyczajny zjazd Всеславянского собора w Moskwie (1999). Obradowano też w nadzwyczajnej sytuacji spowodowanej tragedią Jugosławii. Tymi oraz innymi istotnymi problemami zajmował się „самый представительный орган современного славянства, его истории и духа, его нынешней культуры и предстоящего утверждения в третьем тысячелетии”. Dowiadujemy się, że w Kaliningradzie istnieje oddział Międzynarodowej Akademii Słowiańskiej.

Skądinąd wiadomo, że nie ma takiego odpowiednika organizacyjnego w Polsce, a jednak w wielu tekstach recenzowanej książki znajdujemy sądy o możliwościach i oczekiwaniach wobec Polaków: „новый общеславянский свет исходит с польской земли”. Wydaje się, że do takiego wizerunku Polski, do tak optymistycznych wobec niej oczekiwań przyczyniła się ponad 20-letnia współpraca Uniwersytetu im. Kanta w Kaliningradzie z filologią rosyjską w pierw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, a potem Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. Zresztą ten wątek jest lejtmotywem tekstów A. Dmitrowskiego, a pisząc o kontaktach z Wyższą Szkołą Pedagogiczną, nazywa je metaforycznie słowiańskim rajem. Słusznie zresztą akcentuje udział w tej współpracy prof. S. Wauliny, R.W. Alimpijewej i wielu innych.

A. Dmitrowski interpretuje historię rosyjsko-polskich kontaktów kulturowych, poczynając od Danilewskiego po trudną współczesność. Dużo uwagi poświęca rozważaniom Bierdiajewa o specyfice zarówno polskiej, jak i rosyjskiej duszy, a także o praprzyczynie różnic w charakterach narodowych, słusznie sądząc, że mają one walor prawdy ponadczasowej. Oprócz tych historycznych refleksji ogólnych, przedstawia też współczesne egzemplifikacje dotyczące nie tylko wzajemnych kontaktów, ale i specyfiki mentalnej. W tym aspekcie wspomina pięknym słowem śp. prof. Bazylego Białokozowicza, jego ogromny dorobek i niepowtarzalną osobowość twórczą. Wiele ciepłych słów poświęca prof. Walentemu Piłatowi (dr. honoris causa Uniwersytetu w Kaliningradzie), stwierdzając, że jest on jednym z najwybitniejszych w Polsce znawców dramaturgii rosyjskiej, jak również poetą, którego utwory są tłumaczone na język rosyjski przez R.W. Alimpijewą. Przypomina też bogatą osobowość twórczą i organizacyjną śp. prof. Alberta Bartoszewicza, np. w kontekście jednej z wielu wspaniałych konferencji, która odbyła się w 1995 r. w Iławie. To właśnie Profesor był

spiritus movens owocnej, jakże obustronnie pożytecznej współpracy pomiędzy naszymi placówkami naukowo-dydaktycznymi, która oby trwała! Prezentując najważniejsze elementy tej koegzystencji, A. Dmitrowski określa filologię rosyjską UWM mianem „Международный центр сравнительной славянской филологии”.

Kończąc powyższe uwagi, chcę podkreślić, iż omawiana publikacja nie jest dziełem jednolitym, co łatwo zrozumieć, znając różnorodne zainteresowania prof. Dmitrowskiego. Ponadto teksty są pisane w różnym czasie oraz w związku z różnymi okolicznościami. Niemniej jednak stanowią one bogate źródło wiedzy, mają walory informacyjno-poznawcze oraz – jeżeli można tak powiedzieć – refleksyjne. Skłaniają głównie do dwóch refleksji. Pierwszą można wyrazić w pytaniu: czy my, Słowianie, istotnie nie potrafimy harmonijnie współpracować, dążąc dla wspólnych celów? I jeszcze: czy każda utopia jest złem? Czy myślenie utopijne w słusznej sprawie nie ofiarowuje nam nadziei, jednocześnie wytyczając przynajmniej kierunek, w którym należy zmierzać, nawet ze świadomością, że proponowane cele są nie w pełni, a nawet zasadniczo nierealne? A więc szerokiej drogi niepoprawnym marzycielom...

Joanna Korzeniewska-Berczyńska

Wschód – Zachód w dialogu międzykulturowym, pod redakcją Jolanty Kazmierczyk i Grażyny Lisowskiej, Akademia Pomorska, Słupsk 2010, ss. 215.

После проведенной 24–25 сентября 2009 г. VII Международной научной конференции „Восток – Запад” издан очередной том материалов, в котором в двух разделах помещены статьи авторов из Украины (5), России (3), Турции (1) и разных учебных заведений Польши (22).

В первом „Literatura rosyjska i kultura Rosji” находится 16 докладов, в которых авторы проанализировали разнообразные проблемы литературоведения и культурознания. Можно выделить тексты, представляющие мировоззрение, раздумья, философские идеи отдельных писателей разных школ, времен и эпох. Рассмотрена философская проблематика романа *Пирамида* Л. Леонова (А. Газизова – Москва); проведен сравнительный анализ экзистенциального сознания в художественном воплощении В. Вульф и А. Платонова (А. А. Степанова – Днепропетровск); на основе избранных